

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobce **Ú. p. p. v.**, proti žalovanému **Ministerstvu financí**, se sídlem Praha 1, Letenská 15, o neposkytnutí informace k žádosti žalobce ze dne 4. 2. 2004, č. j. 56/2004/upav, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 7. 2004, č. j. 8 Ca 96/2004-30,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 7. 2004, č. j. 8 Ca 96/2004-30, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce brojil kasační stížností proti výše citovanému usnesení, jímž uvedený soud odmítl žalobu žalobce proti fiktivnímu rozhodnutí Ministerstva financí o zamítnutí odvolání žalobce proti fiktivnímu rozhodnutí, kterým Úřad pro dohled nad družstevními záložnami odepřel žalobci poskytnutí informací.

Městský soud své usnesení odůvodnil poukazem na sdělení Ministerstva vnitra ze dne 31. 5. 2004, č. j. VS-4316/SDR/1-2004, podle něhož občanské sdružení Ú. p. p. v. (tj. žalobce) není vedeno v registru občanských sdružení, přičemž s ohledem na absenci návrhu podle § 7 odst. 3 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, řízení o jeho registraci nebylo ani zahájeno. Soud dále citoval text § 33 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), a § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Konstatoval, že žalobce není právnickou osobou ve smyslu § 18 odst. 2 písm. a) občanského zákoníku, a proto nemá právní subjektivitu a ani z ní plynoucí subjektivitu procesní. Protože nedostatek procesní subjektivity je neodstranitelnou překážkou řízení, návrh podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl.

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal kasační stížnost z důvodů, které sám podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Uvedl, že je právním subjektem a že tuto skutečnost soudu prokazoval jednak prohlášením jeho statutárního orgánu a jednak tvrzením uvedeným v žalobě, že vznikl v souladu s § 8 odst. 5 zákona č. 83/1990 Sb.; soud tuto skutečnost nijak nevyvrátil. Registr občanských sdružení není podle stěžovatele právně závazný a není proto způsobilým důkazem o právní subjektivitě, natož důkazem v řízení před soudem. Soud měl otázku právní subjektivity žalobce posoudit jako předběžnou a zkoumat, zda tvrzení Ministerstva vnitra o absenci zahájení řízení o registraci je v souladu s právem či nikoliv. Za tím účelem si měl vyžádat spis o registraci stěžovatele vedený Ministerstvem vnitra. To však soud neučinil a vyšel pouze z tvrzení Ministerstva vnitra, které je s žalobcem ve věci jeho registrace v právní při vedené právě u Městského soudu v Praze, a které je proto z povahy věci jako poskytovatel jakéhokoli procesního důkazu v uvedené věci podjaté a nezpůsobilé. Soud mohl řízení maximálně přerušit do doby, než ve věci registrace rozhodne jiný senát téhož soudu, nikoliv však žalobu odmítnout. Z těchto důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 6. 10. 2004 ztotožnil s napadeným usnesením. Ve svém podání dovozoval, že stěžovatel není právnickou osobou a nemá tedy ani právní subjektivitu, přičemž pouze právní subjekty mohou být žadateli o poskytnutí informace. Kasační stížnost proto není dle žalovaného důvodná.

Součástí procesního spisu je dále podání stěžovatele ze dne 12. 4. 2005, nadepsané jako „*oznámení o právní subjektivitě*“. V něm stěžovatel sděluje, že je právnickou osobou vzniklou na základě zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Tím je zároveň odstraněn nedostatek podmínky řízení spočívající v soudem tvrzené právní nezpůsobilosti žalobce. Není tím ovšem dotčen stěžovatelův názor, že soudem tvrzená procesní nezpůsobilost nebyla nikdy dána.

Nejvyšší správní soud posoudil věc takto:

Stěžovatel v kasační stížnosti sám právně kvalifikoval její důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Toto podřazení však není správné, neboť směřuje-li kasační stížnost proti usnesení soudu o odmítnutí žaloby, připadá v úvahu toliko důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tj. nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Tento závěr vyplývá z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu: srov. např. rozsudek ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004-98, publikovaný pod č. 625/2005 Sb. NSS s touto právní větou: „*Je-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem.*“ Důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) v sobě tedy zahrnuje jak nezákonnost samotného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, tak i procesní pochybení soudu, která tomuto rozhodnutí předcházela. Nesprávná kvalifikace stížnostních důvodů stěžovatelem však není ani v nejmenším na překážku jejímu věcnému projednání. Stačí, aby stěžovatel důvody tvrdil; jejich podřazení pod zákonné ustanovení provede v souladu se zásadou *iura novit curia* soud. Z tohoto pohledu stěžovatel svým povinností dostal, resp. přesněji procesní břemeno tvrzení unesl.

Kasační stížnost je důvodná.

Z mimořádně stručného odůvodnění usnesení krajského soudu se podává, že svůj závěr o nedostatku způsobilosti být účastníkem řízení u stěžovatele opřel pouze o přípis Ministerstva vnitra ze dne 31. 5. 2004. Žádné jiné zjišťování ohledně této otázky neprováděl. Pouze z tohoto přípisu vzal za prokázané, že stěžovatel právnickou osobou není a že tedy nemůže ani být účastníkem řízení. S tímto přípisem ani neseznámil stěžovatele a nedal mu příležitost se k němu vyjádřit a předložit soudu své argumenty, což – jak bude ukázáno dále – mohlo reálně mít pro věc zcela zásadní význam. Tím soud porušil článek 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Přípis Ministerstva vnitra má povahu listinného důkazního prostředku. Aby z něj soud mohl procesně přípustným způsobem činit skutková zjištění, měl jím provést důkaz, k němuž měl v souladu s požadavkem § 77 odst. 1 s. ř. s. nařídit jednání. Vzhledem k tomu, že tak neučinil, zatížil řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost usnesení o odmítnutí žaloby; o tomto vlivu nemůže být jakýchkoliv pochyb, neboť – jak již bylo uvedeno v předchozím odstavci – stěžovatel neměl příležitost se k tomuto přípisu vyjádřit a předkládat své protiargumenty.

Městský soud v Praze v odůvodnění svého usnesení zcela pominul tvrzení stěžovatele obsažené v žalobě, že „žalobce je občanským sdružením vzniklým dne 20. 5. 2003 registrací ve smyslu ust. § 8 odst. 5 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, a tedy v souladu s ustanovením § 2 odst. 3 věta první uvedeného zákona právnickou osobou, tedy právním subjektem s generální právní subjektivitou. Z tohoto důvodu je žalobce rovněž způsobilým účastníkem soudního řízení a aktivně legitimovaným subjektem...“. Soud při úvaze o nedostatku způsobilosti být účastníkem řízení k tomuto tvrzení vůbec nepřihlédl a svůj závěr postavil zcela jednostranně pouze na shora uvedeném přípisu ministerstva. Tím se – vedle nenařízení jednání – dopustil další vady dokazování, neboť je povinen přihlížet ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli v řízení účastníci (§ 77 odst. 2 s. ř. s. patrně pro naprostou samozřejmost tento princip výslovně neuvádí, avšak lze jej bezpochyby dovodit jednak z obecných principů zjišťování skutkového stavu v soudním řízení, jednak z § 132 o. s. ř. použitého přiměřeně prostřednictvím § 64 s. ř. s.).

Z citovaného tvrzení stěžovatele v žalobě bylo z odkazu na § 8 odst. 5 zákona č. 83/1990 Sb. zjevné, že spolek vznikl podle jeho názoru nikoliv skutečnou registrací, nýbrž fikcí registrace (tj. marným uplynutím čtyřicetidenní lhůty od zahájení řízení o registraci). V takové situaci měl soud především vyzvat stěžovatele, aby předložil vyhotovení stanov s vyznačeným dnem registrace, resp. – pro případ, že tak nebude moci učinit – aby mu osvětlil okolnosti, z nichž dovozuje naplnění předpokladů, za nichž měla fikce registrace nastoupit, a aby sdělil důvody, proč je předložit nemůže. Teprve poté (či alespoň současně s tímto krokem) se měl obrátit na Ministerstvo vnitra se žádostí o stanovisko k této otázce, jakož i k tvrzením stěžovatele. Pokud však jednal toliko s ministerstvem, je i z tohoto pohledu jeho postup vadný.

Nepřípustnost popsaného postupu městského soudu ovšem vyplývá i z následujícího: Nejvyššímu správnímu soudu je z jeho úřední činnosti známo, že stěžovatel vedl rovněž u Městského soudu v Praze spor právě s Ministerstvem vnitra. Stěžovatel se v rámci něj domáhal žalobou na ochranu proti nečinnosti podle § 79 a násl. s. ř. s. krom jiného toho, aby soud uložil žalovanému Ministerstvu vnitra povinnost vydat osvědčení o registraci občanského sdružení, konkrétně vyznačit den 20. 5. 2003 jako den registrace stěžovatele

na vyhotovení stanov a zaslat mu je do 15 dnů od právní moci rozsudku. [pozn.: Žalobu v této věci podanou (26. 2. 2004, tj. dokonce o dva měsíce dříve než v této věci) Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 25. 3. 2005, č. j. 7 Ca 44/2004-138, zamítl; Nejvyšší správní soud jej rozsudkem ze dne 29. 3. 2006, č. j. 1 Ans 8/2005-165, zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.]

Z uvedeného vyplývá, že Městský soud v Praze závěr o tom, že stěžovatel není právnickou osobou, dovodil jedine z přípisu Ministerstva vnitra, tj. orgánu, který právě tuto skutečnost popírá a který právě ohledně této otázky vede se stěžovatelem soudní při, resp. – přesněji řečeno – vyřešení této otázky je jádrem řízení v jiné věci. Zdůrazňuje se, že jde sice o jinou věc, avšak projednával ji a rozhodoval též soud; bylo proto záležitostí organizace práce u tohoto soudu, aby rozhodující senát věděl, že u něj vede žalobce označený v obou případech shodně jako „Ústav práva a právní vědy“ soudní spor, a že tyto spory spolu souvisejí. Zmíněná souvislost je zcela zřejmá: pokud by stěžovatel ve sporu s Ministerstvem vnitra uspěl, mohl by soudu posléze předložit vyhotovení stanov s vyznačeným dnem registrace, tj. mohl by předložit doklad o své právní subjektivitě.

Je zcela nepřípustné, aby soud učinil závěr o nedostatku právní subjektivity stěžovatele pouze z přípisu správního orgánu, který o této otázce vede se stěžovatelem spor, v němž uplatňuje na věci zcela protichůdný zájem. Ostatně rizika, která z toho plynou, se plně projevila i v souzené věci: přípis Ministerstva vnitra se omezil na konstatování určitých skutečností, ale řadu podstatných okolností zamlčel: mj. i to, že zda bylo či nebylo zahájeno řízení o registraci je sporné, stejně jako skutečnost, že se stěžovatelem vede soudní při o povinnost vyznačit na vyhotovení stanov den registrace stěžovatele. Přípis Ministerstva vnitra lze proto považovat sotva za objektivní a pravdivý.

Co se týče shora citovaného oznámení o právní subjektivitě, které stěžovatel dodatečně přiložil, nebylo nutné, aby se jím Nejvyšší správní soud zabýval. Napadené usnesení městského soudu totiž trpí tak zásadními vadami, že nemůže naprosto obstát. S uvedeným oznámením se vypořádá městský soud v dalším řízení.

Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud usnesení Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm městský soud vyčká rozhodnutí ve shora zmíněné věci vedené pod sp. zn. 7 Ca 44/2004, v níž Nejvyšší správní soud rovněž rozhodnutí městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Podle jeho výsledku pak bude postupovat v tomto řízení.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Městský soud v Praze v novém rozhodnutí o věci (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. března 2006

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu